

: матеріали міжнародної науково-практичної конференції студентів та магістрантів, м. Костанай, 30 березня 2021р. Костанай : Костанайський регіональний університет імені А. Байтурсінова, 2021. С. 737-741. URL:<http://dspace.mnau.edu.ua/jspui/handle/123456789/9255>.

5. Курепін В. М. Систематизація ризиків та загроз кадровій безпеці підприємств / В'ячеслав Миколайович Курепін // Український журнал прикладної економіки. 2020. Том 5, № 4. С. 170-176. DOI:<https://doi.org/10.36887/2415-8453-2020-4-19>.

6. Іваненко В. С. Управління економічними та соціальними питаннями у сфері охорони праці на підприємствах аграрного профілю // Управління соціально-економічними трансформаціями господарських процесів: реалії і виклики : матеріали IV Міжнародної науково-практичної конференції, м. Мукачево, 6-7 квітня 2022 р. Мукачево : МДУ, 2022. С. 105-108. URL:<https://dspace.mnau.edu.ua/jspui/handle/123456789/11482>.

7. Тищенко І. Є. Соціальний захист осіб з інвалідністю // Глобальні цілі сталого розвитку – безпека світу, соціально-економічні та екологічні прояви, можливості активізації партнерства : тези доповідей - здобувачів вищої освіти денної й заочної форм навчання за результатами щорічного тематичного «круглого столу» на обліково-фінансовому факультеті, м. Миколаїв, 12 листопада 2020 р. Миколаїв : Миколаївський національний аграрний університет, 2020. С. 65-66. URL:<http://dspace.mnau.edu.ua/jspui/handle/123456789/8207>.

ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ТЕХНОГЕННОЇ БЕЗПЕКИ НА ПІДПРИЄМСТВАХ УКРАЇНИ

Курепін В.М.,

канд.екон.наук, доцент,

Лотарєва Д.В.,

здобувач вищої освіти, інженерно-енергетичний факультет,

Миколаївський національний аграрний університет

При вирішенні питань організації та забезпеченні виконання правил техногенної безпеки на підприємствах стають питання: «Хто забезпечує техногенну безпеку на підприємстві? Які основні вимоги до організації техногенної безпеки? Як проводити навчання працівників з техногенної безпеки?» тощо.

Для того, щоб відповісти на ці прості питання, треба визначити, що таке техногенна безпека на об'єктах господарювання. Техногенна безпека - це відсутність ризику виникнення аварій та/або катастроф на потенційно небезпечних об'єктах, а також у суб'єктів господарювання, що можуть створити реальну загрозу їх виникнення [1]. Вона характеризує стан захисту населення і територій від надзвичайних ситуацій техногенного характеру.

Глава № 12 Кодексу цивільного захисту України (КЦЗ) визначає як забезпечити техногенну безпеку на підприємствах України. Вона визначає, що діяльність із забезпечення техногенної безпеки є складником виробничої,

експлуатаційної та іншої діяльності відповідних посадових осіб, працівників підприємств, установ та організацій та входить до поняття загального управління об'єктами господарювання.

Забезпечення техногенної безпеки підприємств, установ та організацій покладають на їх керівників [2]. Якщо на підприємстві йде реконструкція або будівництво нових об'єктів, будівель і споруд відповідальність покладається на орган архітектури, замовників, забудовників, проєктні та будівельні організації з якими власник підприємства заключив договір о співпраці.

При впровадженні норм та правил техногенної безпеки на виробництві кожен керівник підприємства повинен знати [3], що вимоги щодо дотримання техногенної безпеки мають відповідати нормам захисту населення і територій від надзвичайних ситуацій, забезпечення санітарно-епідеміологічного благополуччя, охорони навколишнього середовища, екологічної, пожежної безпеки, охорони та гігієни праці, національним стандартам. Впровадження цих вимог на підприємствах, в установах, організаціях регламентують Правила техногенної безпеки, які затверджені наказом МВС від 05.11.2018 № 879 (Правила техногенної безпеки).

Згідно Правил техногенної безпеки забезпечення техногенної безпеки на об'єктах здійснюється на випадок:

- наявності будівель і споруд із порушенням умов експлуатації;
- наявності об'єктів із критичним станом виробничих фондів і порушенням умов їх експлуатації;
- можливості впливу природних факторів (зовнішніх чинників) на діяльність і безпеку об'єкта [4];

виникнення надзвичайних ситуацій техногенного характеру (внаслідок порушення умов експлуатації об'єктів).

Для забезпечення техногенної безпеки на об'єктах економіки держави керівники та відповідальні особи, працівники підприємств повинні:

- виконувати вимоги Кодексу цивільного захисту, Правил техногенної безпеки, норм і стандартів щодо забезпечення техногенної безпеки, а також приписів, розпоряджень та постанов посадових осіб Державної служби України з надзвичайних ситуацій;
- розробляти та постійно контролювати дотримання організаційно-розпорядчих документів щодо забезпечення техногенної безпеки;
- забезпечувати працівників засобами колективного та індивідуального захисту;
- навчати працівників діям у нестандартних та надзвичайних ситуаціях [5];
- організувати розроблення інженерних та організаційно-технічних заходів цивільного захисту;
- проводити навчання працівників порядку укриття в захисних спорудах цивільного захисту та навчання персоналу з обслуговування захисних споруд цивільного захисту;
- проводити об'єктові тренування і навчання з питань цивільного захисту з урахуванням вимог техногенної безпеки [6].

Однією з умов належного забезпечення техногенної безпеки на підприємствах України є проведення навчання з питань техногенної безпеки, діям і способам захисту населення та територій від надзвичайних ситуацій техногенного характеру. Їх організують, щоб підготувати персонал підприємств та сил цивільного захисту й органи управління об'єкту до дій в умовах надзвичайних ситуацій [7].

Результати навчання повинні бути дієвими, працівники, які навчалися повинні знати:

- вимоги щодо власної безпеки під час виконання службових обов'язків на підприємстві, і виконувати їх;

- основні номери телефонів оперативних служб допомоги та аварійно-рятувальних формувань, негайно повідомляти їм про виникнення небезпек, нестандартні ситуації та виявили порушення правил техногенної безпеки;

- правила поведінки у разі виникнення аварій і не вчиняти дій, які можуть призвести до виникнення або поширення аварії чи надзвичайної ситуації техногенного характеру;

- основні заходи та способи захисту від небезпечних та шкідливих факторів виробничого середовища, порядок домедичної допомоги потерпілим;

- правила користування засобами радіаційного, хімічного захисту та захисними спорудами.

Отже, щоб організувати техногенну безпеку, на підприємстві необхідно розробити, затвердити і впровадити основні організаційно-розпорядчі документи відповідно до орієнтовного переліку документів із техногенної безпеки, які повинні відповідати законодавству України з питань цивільного захисту.

Бібліографічний список

1. Основи охорони праці: модуль № 1. «Правові та організаційні основи охорони праці». Тема № 2. «Правові та організаційні основи охорони праці» : конспект лекції / уклад. В. М. Курепін. Миколаїв : МНАУ, 2021. 25 с. URL:<https://dspace.mnau.edu.ua/jspui/handle/123456789/9866>.

2. Курепін В. М., Горбунова К. М. Комплексна безпека підприємств, як складова системи управління // Актуальні питання техногенної та цивільної безпеки України : матеріали І Всеукраїнської наукової конференції професорсько-викладацького складу, м. Миколаїв, 21-22 вересня 2018 р.- Миколаїв : Національний університет кораблебудування імені адмірала Макарова, 2018. – С. 21 – 23. URL:<http://dspace.mnau.edu.ua/jspui/handle/123456789/6414>.

3. Запорожець Д. В. Впровадження комплексних заходів з охорони праці запорука безпеки на виробництві // Актуальні проблеми безпеки життєдіяльності людини в сучасному суспільстві: матеріали Всеукраїнської науково-теоретичної інтернет-конференції, м. Миколаїв, 24 листопада 2021 р. Миколаїв : МНАУ, 2021. С. 146-147 URL:<https://dspace.mnau.edu.ua/jspui/handle/123456789/10492>.

4. Курепін В.М., Грушковська І.М. Перспективи розвитку сільськогосподарських підприємств в залежності від показників, пов'язаних з

умовами праці. *MOTROL*. 2012. Vol.14. №.4. 28-31.
URL:<http://hdl.handle.net/123456789/1180>.

5. Іваненко В. С. Державна політика щодо кадрового забезпечення агропромислового комплексу: пріоритети та напрями // Актуальні проблеми, пріоритетні напрями та стратегії розвитку України : тези доповідей III міжнародної наук.-практ. онлайн-конференції, м. Київ, 13 жовтня 2021 року / редкол. О.С. Волошкіна та ін. Київ : ІТТА, 2021. С. 1076-1081.
URL:<https://dspace.mnau.edu.ua/jspui/handle/123456789/10108>.

6. Іваненко В. С. Органи управління в конфліктних і надзвичайних ситуаціях // Глобальні цілі сталого розвитку – безпека світу, соціально-економічні та екологічні прояви, можливості активізації партнерства : тези доповідей - здобувачів вищої освіти денної й заочної форм навчання за результатами щорічного тематичного «круглого столу» на обліково-фінансовому факультеті, м. Миколаїв, 12 листопада 2020 р. Миколаїв : Миколаївський національний аграрний університет, 2020. С. 29-31.
URL:<http://dspace.mnau.edu.ua/jspui/handle/123456789/8203>.

7. Курепін В.М. Управління розвитком кадрового потенціалу підприємств аграрного профілю / В.М. Курепін // Сучасні тенденції розвитку фінансових та інноваційно-інвестиційних процесів в Україні : матеріали IV Міжнародної науково-практичної конференції 12 березня 2021 року : збірник наукових праць [Електронний ресурс]. – Вінниця: ВНТУ, 2021., -С. 730-733.
URL:<http://dspace.mnau.edu.ua/jspui/handle/123456789/8907>.

ІСТОРИЧНІ АСПЕКТИ РОЗВИТКУ ТЕХНОГЕННОЇ БЕЗПЕКИ

Курепін В.М.,

канд.екон.наук, доцент

Миколаївський національний аграрний університет

Скільки існує людина, стільки і питання власної безпеки є важливим і актуальним для неї. П'ять тисячоліть тому, з'явилися перші міські поселення, з того часу і стали формуватися елементи техносфери на Землі. Звичайно, тоді ще не було це було техносфери у повному її розумінні. Справжня техносфера з'явилась в епоху промислової революції. Пара та електрика дозволили багаторазово посилити технічні можливості людини. Людина змогла швидко пересуватися по земній поверхні, заглибитись у земну кору та океани, піднятися в атмосферу, створювати світове господарство, створити багато нових речовин.

Почали виникати процеси, не притаманні біосфері: отримання металів та інших елементів, у тому числі хімічних, виробництво електроенергії енергії, також на атомних електростанціях, синтез органічних речовин, не існуючих у біосфері. Людина активно почала використовувати природні корисні копалини[1]. Потужним техногенним процесом є спалювання викопного палива.

Створюючи поселення, люди змушені концентрувати енергію на невеликих ділянках, причому найчастіше в межах міст та інших видів населених пунктів, просторова концентрація синтетичних хімічних сполук, більша частина яких